

Аналітичний департамент НРА «Рюрік» проаналізував статистичну інформацію по валютному ринку України за результатами січня-квітня 2014 року. Проведений аналіз дозволив зробити нижченаведені висновки.

Протягом аналізованого періоду валютний ринок України розвивався в умовах несприятливого зовнішнього середовища та загострення соціально-політичного напруження в суспільстві. Перші чотири місяці 2014 року відзначились стрімкою девальвацією гривні. З початку року національна валюта втратила приблизно 30% своєї вартості. Причин для такої тенденції декілька: традиційно від'ємне сальдо зовнішньоторговельного балансу; зменшення припливу прямих іноземних інвестицій та згорання інвестиційної діяльності значного числа іноземних компаній, які працювали в українській економіці; значні витрати на обслуговування державного боргу тощо.

Не втручаючись у валютний ринок у формі інтервенцій протягом квітня 2014 року, НБУ перейшов до політики гнучкого валютного курсу, що надає ринку можливість самостійно формувати курс за результатами міжбанківських торгів. Водночас регулятор вжив низку інших економічних заходів для стабілізації ситуації. Було підвищено облікову ставку (з 6,5% до 9,5%, починаючи з 15.04.2014 р.), оптимізовано норми банківського нагляду та валютного контролю, створено незалежний аудиторський комітет тощо.

Обсяг золотовалютних резервів за результатами 2013 року показав рекордне зменшення на 4,24 млрд. дол. США та станом на 01.01.2014 р. складав 20 415,70 млн. дол. США. Протягом перших чотирьох місяців 2014 року спадна динаміка продовжилась. За результатом квітня 2014 року обсяги міжнародних резервів України сягнули позначки в 14 225,80 млн. дол. США. Такий показник є найнижчим значенням рівня золотовалютних резервів України починаючи з вересня 2005 року (станом на 30.09.2005 р. обсяг офіційних резервних активів НБУ складав 14 218,18 млн. дол. США).

Сукупний обсяг операцій з готівковою іноземною валютою на міжбанківському валютному ринку України за підсумком січня-квітня 2014 року складає 7 617,2 млн. дол. США (за аналогічний період 2013 року – 10 311,7 млн. дол. США). За підсумками квітня 2014 року, обсяг валюти, придбані банками у населення, склав 686,2 млн. дол. США і вперше з липня 2013 року перевищив обсяг валюти, придбані населенням у банків.

Обсяг чистої купівлі валюти населенням у банків склав 4,578 млрд. дол. США (в еквіваленті), що менше, ніж сукупний обсяг придбання валюти населенням за аналогічний період 2013 року (5,309 млрд. дол. США в еквіваленті).

Зниження обсягу депозитів в українських банках протягом січня-квітня 2014 року (сукупно на 75,60 млрд. грн.) супроводжується одночасним збільшенням обсягів готівки поза банками (на 41,0 млрд. грн. за аналогічний період).

Зважаючи на дестабілізацію валютного ринку України, спричинену сукупністю політичних та соціально-економічних чинників НБУ вжив низку заходів для підтримки його рівноваги. Пакет стабілізаційних заходів, передбачений постановою №328 «Про врегулювання діяльності фінансових установ та проведення валютних операцій» від 01.06.2014 р., продовжив дію раніше встановлених обмежень, а також додав лімітування щодо видачі готівкових коштів в національній валюті з поточних (у тому числі карткових) та депозитних рахунків клієнтів через каси та банкомати в межах до 150 000 грн. на добу на одного клієнта.

Задля остаточного встановлення режиму гнучкого валютного курсу, 31 березня 2014 року було затверджено Постанову №180 «Про внесення змін до Положення про встановлення офіційного курсу гривні до іноземних валют та курсу банківських металів». Якщо раніше курс гривні до вільно конвертованих валют та валют країн, які є головними зовнішньоекономічними партнерами України, а також курс банківських металів починали діяти наступного дня після дня їх затвердження, то у відповідності до Постанови №180 вони починають діяти з часу їх встановлення в день їх затвердження. Офіційний курс гривні до долара США встановлюватиметься на рівні середньозваженого ринкового курсу, що формується поточного робочого дня за операціями з купівлі та продажу долара США, без передбачених раніше можливих відхилень $\pm 2\%$. Курс гривні до інших іноземних валют та курс банківських металів встановлюватимуться на підставі їх котирувань на міжнародних ринках та офіційного курсу гривні до долара США, встановленого поточного дня.

В той же час регулятор не відмовився від використання традиційних стабілізаційних заходів. З метою збільшення внутрішньої вартості національної грошової одиниці та стримування інфляційних процесів шляхом обмеження попиту на валютні ресурси, 14.04.2014 р. Правлінням НБУ було прийнято Постанову №212, згідно з якою з 15 квітня 2014 року було встановлено облікову на рівні 9,5% річних (до цього, починаючи з 13.08.2013 р. облікова ставка становила 6,5% річних).

За підсумками січня-квітня 2014 року, чисті активи банківської системи України збільшились на 4,04% (51,69 млрд. грн.) та станом на 01.05.2014 р. становили 1 329,79 млрд. грн. За останніми наявними даними, станом на 01.04.2014 р. обсяг активів в іноземній валюті склав 534,01 млрд. грн. (в еквіваленті) або 40,6% сукупного обсягу активів БСУ (470,21 млрд. грн. (в еквіваленті) або 36,8% станом на 01.01.2014 р.). Нарощення частки активів в іноземній валюті

спричинене, зокрема, девальваційними тенденціями і впливом курсових різниць.

За результатом січня-квітня 2014 року відбулось зростання обсягу готівки поза банками на 16,59% або 39,4 млрд. грн.; станом на 01.05.2014 р. поза банками перебуває 276,9 млрд. грн. готівкових коштів. Така тенденція обумовлена ескалацією політичної нестабільності та девальваційними очікуваннями громадян, та як наслідок – посиленням недовіри до національної валюти, що, в свою чергу, зумовлює вилучення значного обсягу депозитних вкладів.

Ескалація політичної нестабільності, девальвація курсу гривні та негативна макроекономічна ситуація в країні здійснюють потужний вплив на зниження платоспроможності фізичних і юридичних осіб. Наслідком таких тенденцій є зростання обсягу простроченої заборгованості і погіршення якості кредитного портфеля, що змушує банки формувати значні обсяги резервів. Станом на 01.05.2014 р. на відрахування в резерви було спрямовано 23,83 млрд. грн. Варто зауважити, що на збільшення частки проблемних кредитів визначний вплив мало відносне зростання вартості валютних кредитів внаслідок курсових різниць.

Огляд підготовлено аналітичним департаментом НРА «Рюрік» на основі офіційних даних НБУ (режим доступу: <http://bank.gov.ua>), НКЦПФР (режим доступу: <http://www.ssmc.gov.ua>), Міністерства фінансів України (режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>), Державного комітету статистики України (режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>).

Повні версії аналітичних оглядів завжди є у вільному доступі на офіційному сайті НРА «Рюрік» (<http://rurik.com.ua>).

Відповідальний за випуск:

Директор з розвитку НРА «Рюрік»,
к.е.н., Долінський Леонід Борисович, тел. (044) 383-04-76;

Відповідальний аналітик:

Молодший фінансовий аналітик НРА «Рюрік»
Ярош Станіслава Сергіївна, тел. (044) 484-00-53 (вн. 109).

ТОВ «РЮРІК»

☒ 04053 Україна, м. Київ, вул. Артема, 52а

+38 (044) 383-04-76, +38 (044) 484-00-53

e-mail: info@rurik.com.ua

www.rurik.com.ua